

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

និក្ខេបបទថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់

ទស្សនៈជីកនាំសម័យអង្គរ

(៨០២-១៤៣១)

Viewpoints of Angkor Leadership

ស៊ីន សីមលេន

ជំនាញៈ ទស្សនៈវិជ្ជា

ព.ស ២៥៦៣ - គ.ស ២០១៩

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

និក្ខេបបទផ្នែកបរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់

ទស្សនៈជីកនាំសម័យអង្គរ

៨០២-១៤៣១

Viewpoints of Angkor Leadership

សិន សីមឈន់

ជំនាញៈ ទស្សនៈវិជ្ជា

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

បណ្ណាល័យ
លេខ...0039331

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ៖ បណ្ឌិត ក្លាន់ ធុល

ឆ្នាំសិក្សា ព.ស ២៥៦៣ - គ.ស ២០១៩

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
រាជធានីភ្នំពេញ

Royal Academy of Cambodia
Académie Royale du Cambodge

លេខ : ០៣០ / ១៩ ស.ស.រ.

សេចក្តីសម្រេច
ស្តីពី

ការអនុញ្ញាតឱ្យការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទ ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់

- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/០៣០៥/១១១ ចុះថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥ ស្តីពីការកែសម្រួល មាត្រា៤ មាត្រា១០ មាត្រា១១ មាត្រា១២ មាត្រា១៤ មាត្រា១៧ និងមាត្រា២០ នៃព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/០៧១៧/៥៨៦ ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ ស្តីពីការកែសម្រួលមាត្រា៦ នៃព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និងមាត្រា៤ថ្មី មាត្រា១០ថ្មី មាត្រា១១ថ្មី មាត្រា១២ថ្មី និងមាត្រា២០ថ្មី នៃព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/០៣០៥/១១១ ចុះថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥ ស្តីពីការកែសម្រួលមាត្រា៤ មាត្រា១០ មាត្រា១១ មាត្រា១២ មាត្រា១៤ មាត្រា១៧ និងមាត្រា២០ នៃព្រះរាជក្រឹត្យ នស/រកត/១២៩៩/២២០ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៩៩ ស្តីពីការបង្កើតរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៤៤ អនក/បក ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០០ ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅរបស់រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
- បានឃើញសេចក្តីសម្រេចលេខ ១១ ស.ស.រ. ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៥ ស្តីពីការបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់ក្រោយបរិញ្ញាបត្របង់ថ្លៃសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
- យោងគោលការណ៍ស្តីពីការបណ្តុះបណ្តាលថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់នៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
- យោងចំណាត់ការរបស់សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ ចុះថ្ងៃទី៣ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩

សម្រេច

ប្រការ ១ : អនុញ្ញាតឱ្យលោក ស៊ីង គីមយ៉ង់ និស្សិត ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ ជំនាន់ទី៥ វគ្គ១ ជំនាញ ឧស្សនវិជ្ជា ការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទនៅថ្ងៃទី១៩ ខែសីហាឆ្នាំ២០១៩។

ប្រការ ២ : គណៈកម្មការវាយតម្លៃបញ្ចប់និក្ខេបបទ ផ្នែកបណ្តុះបណ្តាលនិងស្រាវជ្រាវនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និងសមិទ្ធផលត្រូវអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពប្រកបដោយស្មារតីទទួលខុសត្រូវខ្ពស់។

ថ្ងៃទី២៤ ខែសីហា ឆ្នាំកុរ ឯកស័ក ព.ស. ២៥៦២
ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ០៤ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩

បណ្ឌិតសភាចារ្យ សុខ ឌួច

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
រាជធានីភ្នំពេញ

Royal Academy of Cambodia
Académie Royale du Cambodge

លេខ : ០៤៦ / ១៩.ឧ.អ.ន.

លិខិតឧទ្ទេសនាម
គណៈកម្មការនាយកដ្ឋានការពារបញ្ចប់និក្ខេបបទ
ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់

ល.រ.	គោត្តនាម និង នាម	ជំនាញ	តួនាទី
១	បណ្ឌិត ឈត ម៉ីនថង	ទស្សនវិជ្ជា	ប្រធាន
២	បណ្ឌិត ក្លាន់ ឌុល	ទស្សនវិជ្ជា	សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
៣	បណ្ឌិត ធីន់ ឌុត្តា	ទស្សនវិជ្ជា	សមាជិក
៤	បណ្ឌិត ជា មុនីរិទ្ធ	ទស្សនវិជ្ជា	សមាជិក
៥	បណ្ឌិត ហ៊ុម ញាណារិទ្ធ	ទស្សនវិជ្ជា	សមាជិក

- និស្សិត : ស៊ីន គឹមឈន់
- ជំនាញ : ទស្សនវិជ្ជា
- ប្រធានបទ : ទស្សនវិជ្ជាដឹកនាំសម័យអង្គរ(៨០២-១៤៣១)
- សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ : បណ្ឌិត ក្លាន់ ឌុល
- កាលបរិច្ឆេទការពារ : ថ្ងៃទី២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ២០១៩ - ម៉ោង : ២៤:៣០ ព្រឹក
- កេរ : ប្រុស
- ជំនាន់ទី៥ វគ្គ១

ថ្ងៃច័ន្ទ ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៩ ឆ្នាំ ឥស្សរៈ ៥៤៣០ ព.ស.២៥៦២
រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៤ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៩

បណ្ឌិតសភាចារ្យ សុខ ឌុប

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

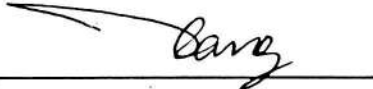
ប្រធានបទ៖ ទស្សនៈដឹកនាំសម័យអង្គរ (៨០២-១៤៣១)

គណៈកម្មការវាយតម្លៃនិក្ខេបបទបញ្ចប់ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ ជំនាញ ទស្សនវិជ្ជា

សូមបញ្ជាក់ថា និស្សិតឈ្មោះ **សិន សីមឈន់**

ពិតជាបានការពារបញ្ចប់ដោយជោគជ័យកាលពីថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៩ វេលាម៉ោង

២.៣០ នាទីរសៀល ពិតប្រាកដមែន។

១. សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ឈត ប៊ុនថង**

ប្រធានគណៈកម្មការ

២. សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **គ្គាន់ ធុល**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ

៣. សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ប៉ាន់ ចុន្ទា**

សមាជិក

៤. សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ជា មុនីរិទ្ធ**

សមាជិក

៥. សាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត **ហ៊ុម ញាណរិទ្ធ**

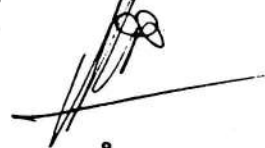
សមាជិក

បណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ ឌុច**

អគ្គលេខាធិការរង

ទទួលបន្ទុកផ្នែកបណ្តុះបណ្តាលនិងស្រាវជ្រាវ

សុត្រ សំណាង

សេចក្តីផ្តើម

លំនាំបញ្ជាក់នៃការស្រាវជ្រាវ.....	១
ចំណោទបញ្ជាក់នៃការស្រាវជ្រាវ.....	២
គោលបំណងនៃការស្រាវជ្រាវ.....	២
វិសាលភាពនិងដែនកំណត់នៃការស្រាវជ្រាវ.....	៣
វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ.....	៣
ទីកន្លែងស្វែងរកឯកសារសម្រាប់ស្រាវជ្រាវនិក្ខេបបទ.....	៣
វិធីប្រមូលទិន្នន័យ.....	៤
វិធីវិភាគទិន្នន័យនិងបង្ហាញលទ្ធផលស្រាវជ្រាវ.....	៤
សារប្រយោជន៍នៃនិក្ខេបបទ.....	៥
រចនាសម្ព័ន្ធនិក្ខេបបទ.....	៦

ជំពូកទី១

ទស្សនៈទូទៅអំពីការដឹកនាំ

និយមន័យទស្សនវិជ្ជា.....	៧
បញ្ញត្តិទស្សនៈ.....	៧
ទស្សនវិជ្ជា.....	៨
ភាពជាអ្នកដឹកនាំ.....	៩
បទបញ្ញត្តិអ្នកដឹកនាំ	៩
ប្រភេទនៃអ្នកដឹកនាំ.....	១៣
អ្នកដឹកនាំត្រូវស្មោះត្រង់លើចំណុច៥ យ៉ាង.....	១៣
អ្នកដែលត្រូវគេដឹកនាំ	១៤
ពន្យល់ “ទស្សនវិជ្ជាដឹកនាំសម័យអង្គរ”.....	១៤
ទស្សនដឹកនាំរបស់អ្នកប្រាជ្ញសម័យដើម.....	១៥
សូក្រាត Socrates (470-399) មុន គ.ស.....	១៥
ប្លាតុង Platon (427-347BC).....	១៥
ទស្សនៈដឹកនាំ.....	១៦
ទ្រឹស្តីរដ្ឋ.....	១៦
អារិស្តូត Aristotle (៣៨៤-៣២២BC).....	១៦
ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ.....	១៧

ព្រះយេស៊ូ	១៨
ប្រព័ន្ធរចនាសម្ព័ន្ធនៃការដឹកនាំពិភពលោក.....	២២
ការដឹកនាំបែបរាជាធិបតេយ្យ.....	២២
ការដឹកនាំបែបអភិជនាធិបតេយ្យ.....	២២
ការដឹកនាំបែបផ្តាច់ការ.....	២២
ការដឹកនាំបែបប្រជាធិបតេយ្យ.....	២៣
ទស្សនៈដឹកនាំមុនសម័យអង្គរ.....	២៧
វិស័យជំនឿ.....	២៧
ជំនឿខ្មែរម្ចាស់ស្រុក.....	២៨
ជំនឿព្រលឹងមេបា.....	២៩
ជំនឿលើការបន់ស្រន់ និងការសែនព្រេន.....	៣១
មាតាធិបតេយ្យ.....	៣២
ជំនឿសាសនា.....	៣២
ជំនឿលើខ្មោច និងអារក្សអ្នកតា.....	៣៥
ជំនឿលើវត្ថុសក្តិសិទ្ធ.....	៣៦
ជំនឿលើហោរាសាស្ត្រ.....	៣៦
កម្លាំងកងទ័ព.....	៣៧
ការរៀបចំកងទ័ព.....	៣៧
កងទ័ពជើងគោក.....	៣៧
កងទ័ពជើងទឹក.....	៣៨
ចំណែកទ័ព.....	៣៨
ទ័ពបីសាច.....	៣៨
គ្រឿងសស្ត្រាវុធ និងយុទ្ធបក្សណ៍.....	៣៩
ទស្សនៈដឹកនាំ.....	៤០
ធ្វើស្រែនឹងទឹកធ្វើសឹកនឹងបាយ.....	៤០
នំមិនធំជាងនាឡិ.....	៤០
ទស្សនវិស័យចំពោះការដឹកនាំ.....	៤២
ស្គាល់ខ្លួនឯង.....	៤៤
ស្គាល់អ្នកដទៃ.....	៤៥
ស្គាល់ពេលវេលា.....	៤៧
ស្គាល់ទីកន្លែង.....	៤៩
ការដឹកនាំនៃសម័យអង្គរ.....	៤៩

ជំពូកទី ២
ទស្សនវិជ្ជាដឹកនាំសម័យអង្គរ (៨០២-១៤៣១)

ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃសម័យអង្គរ.....	៥៤
ភូមិសាស្ត្រ និងដែនដីគ្រប់គ្រងសម័យអង្គរ.....	៥៨
ប្រជារាស្ត្រ និងធនធានមនុស្ស.....	៥៩
វប្បធម៌ និងអារ្យធម៌.....	៦២
សេដ្ឋកិច្ច.....	៦៥
ស្ថាប័ននយោបាយ.....	៦៧
គុណការ.....	៦៨
ទស្សនវិជ្ជាដឹកនាំហេតុនាំឱ្យសម័យមហានគររីកចម្រើន.....	៦៩
លទ្ធិទេវរាជ.....	៦៩
លទ្ធិបុគ្គលនិយម.....	៧០
ការគ្រប់គ្រងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា.....	៧៤
ទស្សនៈដឹកនាំនៃព្រះសិវនិយមសម័យនគរភ្នំនិងចេនឡា.....	៧៦
ទស្សនៈដឹកនាំនៃលទ្ធិពុទ្ធរាជ.....	៧៦
មូលដ្ឋាននៃភាពរុងរឿងនៃសម័យអង្គរ.....	៧៩
កត្តាពលរដ្ឋ.....	៨០
កត្តាកងទ័ព.....	៨២
រដ្ឋបាលដែនដី.....	៨៣
កត្តាអ្នកដឹកនាំ.....	៨៤
ភាពជាអ្នកដឹកនាំ.....	៨៤
ទស្សនវិជ្ជានៃការដឹកនាំ.....	៨៧
ពង្រីកទឹកដី.....	៨៨
ពង្រីកកម្លាំងទ័ព.....	៨៨
រៀបចំក្រឹត្យច្បាប់សម្រាប់រាជវង្ស.....	៨៩
យកសាសនាអនុវត្តក្នុងក្របខណ្ឌនយោបាយ.....	៨៩
បណ្តុះស្មារតីស្នេហាជាតិ ភាពក្លាហាន និងសាមគ្គីជាតិវិមា.....	៩០
រចនាសម្ពន្ធនៃការដឹកនាំ.....	៩០
ព្រះមហាក្សត្រ.....	៩១
ព្រះរាជវង្សានុវង្ស.....	៩២
រាជកុលមហាមន្ត្រី.....	៩២

មន្ត្រី.....	៩៣
ភាពជោគជ័យនៃសម័យអង្គរ.....	៩៥
នយោបាយ.....	៩៦
នយោបាយក្រៅប្រទេស.....	៩៦
នយោបាយក្នុងប្រទេស.....	៩៧
សេដ្ឋកិច្ច.....	៩៧
សង្គម.....	៩៧
វប្បធម៌.....	១០០
ការអភិវឌ្ឍន៍.....	១០២
ការធ្វើសង្គ្រាម.....	១០៣
អប់រំ.....	១០៦
អ្នកដឹកនាំត្រូវប្រុងប្រយ័ត្នចំពោះប្រាសាទអង្គរវត្ត.....	១០៧
ព្រះរាជាខ្មែរសម័យអង្គរទាំង២៧អង្គពីឆ្នាំ៨០២ដល់ឆ្នាំ១៣៣៩	១០៨
ព្រះរាជាធ្វើមនៅសម័យអង្គរ.....	១១១

ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី២	១១២
ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧	១១២
ព្រះបាទ សូរ្យវរ្ម័នទី១ (គ.ស. ១០០២-១០៥០).....	១១៣
ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី៤ (គ.ស. ៩៤៧-៩៦៨).....	១១៣
ព្រះបាទ សូរ្យវរ្ម័នទី២ (គ.ស. ១១១៣-១១៥៧)	១១៤

ជំពូកទី៣

ឆ្លុះបញ្ចាំងនូវស្ថានភាពនៃសម័យអង្គរចំពោះសង្គម

បទពិសោធន៍ជោគជ័យនៃអ្នកដឹកនាំខ្មែរ.....	១១៥
មូលហេតុដែលនាំឱ្យសម័យអង្គររីកចម្រើន.....	១១៥
សាសនា.....	១១៥
នយោបាយ.....	១១៧
នយោបាយក្នុងប្រទេសសម័យអង្គរ	១១៧
កម្លាំងយោធា.....	១១៨
សេដ្ឋកិច្ច.....	១២១
ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ.....	១២១
កត្តាមនុស្ស និងមត៌កពីអតីតកាលក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច	១២១

បទពិសោធន៍បរាជ័យនៃអ្នកដឹកនាំខ្មែរ.....	១២៣
ជម្លោះផ្ទៃក្នុងក្រោយរាជ្យព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧.....	១២៥
នយោបាយក្រៅប្រទេស	១២៦
ជំនឿសាសនា.....	១២៨
ជំងឺក្នុងក	១២៩
វិភាគ	១៣០
ប្រយោជន៍ទស្សនវិជ្ជាចំពោះការដឹកនាំ.....	១៣៣
គុណវិបត្តិដឹកនាំក្នុងសម័យអង្គរ.....	១៣៤
ការកសាងប្រាង្គប្រាសាទ.....	១៣៥
ជម្លោះសាសនា.....	១៣៦
ជម្លោះផ្ទៃក្នុង.....	១៣៧
សង្គ្រាមឈ្លានពាន.....	១៣៩
ការដឹកនាំជាន់ដានប្រវត្តិសាស្ត្រ	១៤១
គុណសម្បត្តិក្នុងការដឹកនាំជោគជ័យសម័យអង្គរ	១៤៩
ប្រជារាស្ត្រ	១៥០
កត្តាធម្មជាតិ និងសេដ្ឋកិច្ច	១៥២
កម្លាំងច្បាំង	១៥២
រដ្ឋបាលគ្រប់គ្រង	១៥៣
មគ្គុទ្ទេសក៍	១៥៥
សន្និដ្ឋាន	១៥៦
គន្ថនិទ្ទេស	១៥៨
ឯកសារបរទេស	១៦០